

Рецензія
кандидата філософських наук, доцента,
доцента кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи
Запорізького національного університету
Широбокової Ольги Олександрівни
на дисертаційну роботу Овчарової Валерії Сергіївни на тему:
«Соціальна робота із залучення молоді до волонтерської діяльності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231
Соціальна робота.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Проблема залучення молоді до волонтерської діяльності є однією з ключових у сучасній соціальній роботі, особливо в умовах трансформаційних процесів українського суспільства. В умовах війни та її наслідків актуальність цієї теми зростає, оскільки волонтерство стає важливим інструментом соціалізації молоді та формування активної громадянської позиції.

Авторка влучно підкреслює значення волонтерської діяльності як механізму інтеграції молоді у суспільне життя, що є надзвичайно важливим у період суспільних змін: *«Волонтерство не лише сприяє розвитку соціальних компетенцій, а й формує у молоді почуття соціальної відповідальності та солідарності»*. Це твердження демонструє усвідомлення авторкою ролі волонтерства у процесі соціальної роботи та обґрунтовує вибір теми дослідження.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності та оформлення

Дисертація структурована, складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків і додатків. У роботі послідовно викладено теоретичні аспекти, емпіричні результати та рекомендації. Авторка вдало інтегрує сучасні методи дослідження, зокрема анкетування, залучаючи широкий спектр респондентів.

Розроблена модель залучення молоді до волонтерської діяльності структурована за трьома етапами: підготовчим, організаційним і супровідним. Її застосування дозволяє створити умови для системного підходу до роботи з молоддю, що підтверджується висновками автора.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертації Овчарової Валерії Сергіївни, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності. Це досягається завдяки системному використанню сучасних методологічних підходів і методів дослідження, аналізу актуальних нормативно-правових документів, а також узагальненню практичного досвіду в галузі соціальної роботи.

Дисертація ґрунтується на комплексному підході до вирішення поставлених завдань. Авторка ретельно обґрунтовує кожне наукове положення, використовуючи емпіричні дані, отримані в ході анкетування з представниками цільової аудиторії. Наприклад, для аналізу сучасного стану залучення молоді до волонтерській діяльності в системі соціальної роботи було залучено понад 180 респондентів. Це забезпечує репрезентативність дослідження та дозволяє робити узагальнення, які можуть бути застосовані на практиці.

Особливої уваги заслуговує розроблена авторкою модель соціальної роботи із залучення молоді до волонтерства. Вона має чітку структурну логіку, яка базується на трьохетапному підході (підготовчий, організаційний і супровідний етапи), що підкріплюється детальним описом механізмів їх реалізації.

Висновки та рекомендації в роботі підкріплені не лише теоретичними узагальненнями, але й аналізом конкретних кейсів, які ілюструють ефективність запропонованих підходів. Наприклад, у розділі, присвяченому аналізу успішних проєктів волонтерської діяльності, наведені конкретні приклади реалізованих ініціатив, що додає роботі практичного значення.

Рекомендації авторки щодо вдосконалення нормативно-правової бази волонтерської діяльності є актуальними й обґрунтованими, адже базуються на

аналізі чинних законодавчих актів та виявлених недоліків у їхньому застосуванні.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, мають високу ступінь обґрунтованості, оскільки вони базуються на сучасних теоретичних концепціях, емпіричних даних і практичному досвіді. Це забезпечує їхню достовірність та застосовність у реальних умовах соціальної роботи.

4. Наукова новизна та практичне значення

Дисертаційне дослідження Овчарової Валерії Сергіївни демонструє вагомий внесок у розвиток соціальної роботи, спрямованої на залучення молоді до волонтерської діяльності. Основні наукові результати, представлені в роботі, є новаторськими та мають значне теоретичне і практичне значення.

Основні наукові результати:

1. Обґрунтовано теоретичні засади залучення молоді до волонтерської діяльності. У роботі систематизовано та проаналізовано сучасні теоретичні підходи до організації волонтерства як соціального явища, зокрема його значення для соціалізації молоді. Авторка пропонує новий погляд на волонтерську діяльність як на дієвий механізм формування активної громадянської позиції молодих людей.

2. Розроблено модель соціальної роботи із залучення молоді до волонтерської діяльності. Згідно з авторським підходом, процес залучення молоді до волонтерства складається з трьох основних етапів:

- підготовчий етап, що включає формування мотивації молоді до участі у волонтерських ініціативах;
- організаційний етап, спрямований на створення умов для залучення молоді до конкретних волонтерських проектів;
- супровідний етап, що передбачає постійне наставництво, зворотний зв'язок і оцінку результатів діяльності.

Ця модель є комплексним підходом, який враховує мотиваційні, організаційні та нормативно-правові аспекти соціальної роботи.

3. Виявлено ключові мотиваційні фактори молоді до участі у волонтерській діяльності. Авторка визначила основні чинники, що впливають на бажання молоді долучатися до волонтерства. Серед них:

- прагнення до самореалізації та отримання соціального визнання;
- можливість розвивати комунікативні та організаційні навички;
- відчуття причетності до важливих соціальних змін.

4. Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. У дисертації подано критичний аналіз нормативних актів, що регулюють волонтерську діяльність, та запропоновано конкретні рекомендації щодо їх вдосконалення для сприяння залученню молоді до цієї сфери.

5. Розроблено рекомендації для органів місцевого самоврядування та громадських організацій. Практичні рекомендації включають пропозиції щодо:

- інтеграції волонтерської діяльності у програми місцевих громад;
- використання цифрових платформ для залучення молоді до волонтерських ініціатив;
- проведення інформаційних кампаній для популяризації волонтерства серед молоді.

Новизна дослідження:

1. Комплексний підхід до аналізу волонтерства. Уперше у вітчизняній соціальній роботі розглянуто волонтерську діяльність як цілісний соціальний процес із визначенням конкретних етапів залучення молоді.

2. Систематизація мотиваційних факторів молоді. Авторка вперше запропонувала модель мотиваційного впливу, що враховує як зовнішні (соціальні) чинники, так і внутрішні (особистісні).

3. Розробка інтегрованої моделі соціальної роботи. Представлена модель залучення молоді до волонтерської діяльності вирізняється гнучкістю та практичністю, що робить її придатною для впровадження як на локальному, так і на загальнодержавному рівнях.

4. Вдосконалення нормативно-правової бази. У роботі обґрунтовано конкретні зміни до чинного законодавства, які можуть сприяти стимулюванню волонтерської активності молоді.

Таким чином, результати дослідження мають як наукове, так і прикладне значення, відкриваючи нові можливості для розвитку волонтерства в Україні та вдосконалення практики соціальної роботи з молоддю.

5. Сильні сторони роботи

1. Актуальність теми: Вибір проблеми відповідає нагальним потребам суспільства.
2. Методологічна обґрунтованість: Авторка використовує сучасні методи дослідження, забезпечуючи достовірність результатів.
3. Практична спрямованість: Розроблені рекомендації можуть бути впроваджені в освітню та соціальну практику.

6. Дотримання академічної доброчесності.

Дисертаційна робота Овчарової Валерії Сергіївни відповідає принципам академічної доброчесності, встановленим Законом України «Про освіту» та іншими нормативними документами. У роботі забезпечено прозорість, об'єктивність і достовірність дослідження, що підкреслює її високу наукову якість.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Дисертація Овчарової Валерії Сергіївни демонструє високий рівень виконання та обґрунтованість наукових положень. Утім, під час ознайомлення зі змістом роботи можна виокремити кілька аспектів, які викликають дискусію та можуть бути розглянуті як напрями для подальших досліджень.

1. У роботі недостатньо деталізовано питання фінансування волонтерських ініціатив. Наприклад, обговорення джерел фінансування, таких як державні гранти, підтримка бізнесу чи міжнародні програми, могло б значно посилити практичну значущість рекомендацій.
2. Врахування специфіки цифрової епохи. Хоча авторка акцентує увагу на організаційних аспектах волонтерської діяльності, було б доцільно розширити аналіз використання цифрових платформ, соціальних мереж і мобільних додатків для залучення молоді. В умовах цифровізації ці інструменти можуть відігравати ключову роль у популяризації волонтерства.
3. Мотиваційний компонент молоді. Хоча авторка вказує на ключові мотиви молоді до участі у волонтерстві, доцільно було б розглянути динаміку

цих мотивів у різних вікових групах (підлітки, студенти, молоді професіонали) для кращого розуміння специфіки їхнього залучення.

8. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації мають уточнюючий характер і жодним чином не знижують наукової та практичної цінності роботи. Вони вказують на перспективи подальших досліджень, які можуть стати основою для нових наукових і прикладних розробок. Загалом, дисертація виконана на належному науково-теоретичному рівні з логічно та доступно викладеним матеріалом, що відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень.

Дисертація Овчарової Валерії Сергіївни «Соціальна робота із залучення молоді до волонтерської діяльності» є вагомим внеском у розвиток соціальної роботи в Україні. Робота відповідає чинним нормативно-правовим актам, що регламентують підготовку дисертацій, та заслуговує на позитивну оцінку.

Авторка заслуговує присудження наукового ступеня **доктора філософії** за спеціальністю 231 – «Соціальна робота».

Рецензент:

Кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи
Запорізького національного університету

Ольга ШИРОБОКОВА